

Reisiniň ölümi awiaheläkçilik däl bolsa, aňyrsynda kimler bolup biler?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Reisiniň ölümi awiaheläkçilik däl bolsa, aňyrsynda kimler bolup biler? REISINIŇ ÖLÜMI AWIAHELÄKÇILIK DÄL BOLSA, AŇYRSYND A KIMLER BOLUP BILER?

«Eýranyň komplimasiýalara werziş syýasy medeniýetinde juda az adam Reisiniň ölüminiň awiaheläkçilikdigine ynanar».

Bibat bolan wertolýot 15 sagada çeken gözleg-barlag işlerinden soň tapyldy (AFP)

19-njy maýda wertolýoty heläkçilige uçran Eýranyň prezidenti Ibrahim Reisini tapmak üçin herekete geçilenden soň, hadysanyň

awiaheläkçilik dældigini pikir edenler «Muny kim edip biler?» sowalyna jogap gözlemäge başlady.

Köp kişi ýurduň 85 ýaşly dini ýolbaşçysy Ali Hamaneyiň ýerine geçmegine garaşylýan Reisiniň ölümüne sorag-idegi häzirden uly boljaga meňzeýär.

Bolup biläýjek sebäpleriň arasynda köp ýyllara çeken sanksiýalar zerarly howa ulaglaryna esewan edilmezligi we ümür-duman, ýagyş, ýeliň güýçli öwürmegi ýaly ýaramaz howa şertleri bar.

Emma Tähranyň köçelerinde atylan salýutlar Reisiniň ýurduň içinde hemmeler tarapyndan onçakly halanmaýandygyna-da yşarat edip biler. Otuz baş ýyl bäri ýurdy dolandyryp gelýän Hamaneyiň saglyk ýagdaýynyň ýaramazlaşýandygy baradaky habarlaryň tagt oňsuzlygyny gyzyşdyran bolmagy-da ähtimal. Hünärmenler 63 ýaşly Reisiniň ýurduň birinji derejeli wezipesi üçin Hamaneyiň körpe ogly Müjteba bilen bäsleşendigini aýdýar. ABŞ-nyň Karnegi adyndaky Halkara Parahatçylyk fondundan Kerim Sajapur muny şeýle düşündirýär:

«Reisiniň ölümi Eýranda mirasdüşerlik konfliktine getirip biler. Segsen baş ýaşly baş aýatollanyň ýerini alyp biljek kandidatlaryň arasynda diňe Reisiniň we Müjteba Hamaneyiň ady tutulýardy. Eýranyň komplimasiýalara werziş syýasy medeniýetinde juda az adam Reisiniň ölümüne awiaheläkçilikdigine ynanar».

Ysraýyl bilen dowam edip gelen dartgynlylyk hem şübhelere ýol arçaýar. Geçen 1-nji aprelde Siriýadaky iki generaly öldürilen Tähran şol hadysadan iki hepde geçensoň Ysraýyla dronlar we raketalar bilen hüjüm edipdi. Ysraýylyň muňa beren ejizje jogaby bilen dartgynlylygyň häzirlikçe diňendigi pikir edilýärdi. Reisiniň heläkçilige uçramagy bilen gözler ýene-de Ysraýyla öwrüldi.

Adyny aýtmazlyk şerti bilen «Reuters» habarlar gullugynyň sowallaryna jogap beren ysraýylly ygtyýarlylaryň biri wertolýot heläkçiligine hiç hili dahyllarynyň ýokdugyny aýtdy.

Daşary işler ministri Hüseýin Emir Abdullahiýan, Töwriziň häkimi Mälik Rahmeti, Eýranyň dini ýolbaşçysy Hamaneyiň Töwrizdäki wekili Muhammet Ali Haşim hem awiaheläkçilikde ölenleriň hataryna girdi (AFP)

Başga bir şübhe oýandyran aktýor hem Azerbaýjan boldy. Azerbaýjanyň prezidenti Ylham Alyýew we Reisi Araz çayynyň üstünde iki ýurduň bilelikde guran «Gyz galasy» we «Hudaferin» bentleriniň açylyş dabarasyna gatnaşypdylar. Emma araçäk zonasyndan üç wertolýotlyk konwoý bilen yzyna gaýdyp gelyän Reisiniň duýdansyz ölümi Bakunyň Tel-Awiw bilen ýakyn gatnaşykdadygyny we Ikinji Garabag uruşynda Tährandan gelen berk ultimatlary ýatlatdy.

Hadysadan soň Alyýew hem gynanç bildirip çykyş edenleriň hatarynda ýer aldy:

«Dost we doganlyk Eýran respublikasynyň we halkynyň agyr ýitgisi prezident Ibrahim Reisiniň, Daşary işler ministri Hüseýin Emir Abdullahiýanyň we beýlekileriň wertolýot heläkçiliginde pajygaly ýagdaýda aradan çykandygy hakdaky habar bizi çuňňur gynanja goýdy. Eýran halky prezident Ibrahim

Reisiniň şahsyýetinde ömürboýy yurduna jany-teni bilen hyzmat eden saýlama döwlet işgärini ýitirdi. Onuň ýagty ýadygärligi elmydama biziň ýüregimizde ýaşar.

Şeýle gynançly günde Beýik Allatagaladan dost we dogan eýran halkyna sabyr-kanagat, dözüm-gaýrat dileýärin, gynançlaryny deň paýlaşýandygymy mälim edýärin, Size, gurban bolanlaryň maşgalalaryna we ýakynlaryna, bütin halkyňyza öz adymdan we azerbaýjan halkynyň adyndan yzy ýarasyn diýýärin. Alla rehmet etsin».

Ibrahim Reisi we Ylham Alyýew «Gyz galasy» we «Hudaferin» bentleriniň açylyş dabarasynda, 19.05.2014 ý.

Eýranyň Konstitusýany Goraýjylar Geňeşi Ali Hamaneyiň tassyklamagyndan soň prezident wezipesini prezidentiň birinji orunbasary Muhammet Muhbiriň eýelejekdigini mälim etdi.

Eýranyň konstitusýasyna laýyklykda täze prezidenti elli günüň dowamynda saýlamak maksady bilen Mejlisiň başlygyndan, Suduň başlygyndan we prezidentiň birinji orunbasaryndan düzülen toparyň gerekli üýtgeşmeleri girizmeli bolar. Eýranda prezidenti Konstitusýany Goraýjylar Geňesiniň tassyklan kandidatlarynyň arasyndan halk saýlaýar.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Publisistika